

Specifieke vraag (onderzoekbaar?) / Specific research?	WP	Kennisleemte / Knowledge weaknesses	Need to know	Lopend/gepland onderzoek (LO) naam	(LO) match onderzoek en kennisvraag	Bron / Source	Geogr area	DPSIR	wanneer moet vraag beantwoord zijn	(LO) referentie	(LO) jaar van uitvoering	(LO) uitvoerende instantie en projectleider	(LO) cp overheid (min/dir/pers)	unieke expertise of interessante kans? En voor wie? ²	Actie elders? Incl buitenland
Specificeer indicatoren	3	deels?	ja				3		1 jaar					DELTARES; NIOZ monitoring benthische diversiteit oa ATLAS, TO surveys	
Specificeer indicatoren	3	deels?	ja	BTS-Benthos: Survey data for ecosystem models	Dit onderzoek analyseert abundance data van benthische soorten die veel door vis gegeten worden.		3		1 jaar	Kennisbasis WOT Fisheries 2013	2013	IMARES/Lorna Teal	EZ/DGAGRO/DAK	DELTARES; NIOZ in-situ lander metingen MEP	
Specificeer indicatoren	3	deels?	ja				3		1 jaar					NIOZ, DELTARES, IMARES,	
Wordt al opgepakt in MEP (m.e.r evaluatie programma)		Deels in kust- en Waddenzee projecten				WS 29/6/12 NIOZ	2								
Ja; transport van slib uit rivieren en transboundary en samenhangende fysische en chemische ecosysteemparameters; verificatie modellen, zie ook boven		deels	Ja? Hangt af van invulling indicatoren voor D6			WS 29/6/12 NIOZ	2	P/S	3 jaar					NIOZ TO Friese Front Rapport	
							3							NIOZ Rapport KRM indicatoren & TO surveys	
ja	3 en 6		ja	Onderzoeksproject "Bemonstering Friese Front" / NIOZ.	Dit onderzoek heeft de staat van (bodem)benthos in het Noordzee gebied 'de Friese Front' geïnventariseerd. Er is een verslag beschikbaar van de omvangrijke (vaartocht &) bemonstering met de triple D schaaft van het NIOZ	WS 23/8/12	1	S	1 jaar	2012 EZ KRM kennis 31 11 2012, DGNR/onderzoek Mariene biodiversiteit & Noordzee/2012	2012	NIOZ/Pieter Honkoop et al	EZ/DGNR/Vincent van der Meij	NIOZ Rapport KRM indicatoren & TO surveys	
ja	3 en 6	Deels; de TO is bekend voor N2000 gebieden (Friese Front, Doggersbank, Klaverbank, Centrale Oestergronden, Vlakte van de Raan, Noordzeekustzone en Voordelta) en de habitatrichtlijn. Dit is basisinformatie maar de TO is niet gebaseerd op langjarige gemiddelden (muv bestandsopnamen schelpdieren in de WOT).	ja	ONDERZOEKSPROJECT "VERZAMELEN GEGEVENS NATURA 2000 GEBIEDEN"/IMARES.	Dit onderzoek draait om de huidige staat van benthos in de Natura 2000 Noordzee gebieden 'Doggersbank en Klaverbank'. Dit onderzoeksproject bestond uit 3 deelprojecten, die elk afzonderlijk uitgevoerd zijn. Het ging om: 1) identificeren en tellen van organismen op videotrajecten uit 2011 op de Doggersbank (habitat H1110C) en op de Klaverbank (habitat H1170); 2) het uitwerken van vangsten met de triple-D dreg in de periode 2007-2011 in de Kustzone en op het Nederlandse deel van de Doggersbank. Op basis van deze gegevens zijn verspreidingskaarten opgesteld van alle soorten in de database; 3) het uitwerken van 15 macrobenthos samples genomen in juli 2011 rond het gasfontein gebied op de Doggersbank (binnen Natura 2000 grens).	WS 23/8/12	1	S	1 jaar	2012 EZ KRM kennis 31 11 2012, DGNR/onderzoek Mariene biodiversiteit & Noordzee/2012	2012	NIOZ/Gerard Duineveld en Marc Lavalaye	EZ/DGNR/Vincent van der Meij	NIOZ Rapport KRM indicatoren & TO surveys	
ja	3 en 6		ja	KRM/Onderzoeksproject "Begintoestandbepaling (T0 meting) van monitoring van benthos van habitatrichtlijn-en VIBEG gebieden in de Noordzee-kustzone"	Begintoestandbepaling (T0 meting) van monitoring van benthos van habitatrichtlijn-en VIBEG gebieden (KRM in N2000 gebieden) in de Noordzeekustzone (Vlakte van de Raan en Voordelta)	WS 23/8/12	1	S	1 jaar	DGNR/onderzoek Mariene biodiversiteit & Noordzee/2013 / VIBEG(BO-11-011.02-017)	2013	IMARES/Ingrid Tulp, Oscar Boos, Tobias van Kooten	EZ/DGNR/Vincent van der Meij	NIOZ Rapport KRM indicatoren & TO surveys	
ja	3 en 6		ja	KRM/onderzoeksproject "T-0 meting in van de Natura 2000-gebieden en KRM-bodembeschermingsgebieden in de EEZ (Klaverbank en Doggersbank resp. Friese Front en Centrale Oestergronden)"	T0 monitoring van de Natura 2000-gebieden en KRM-bodembeschermingsgebieden in de EEZ (Klaverbank en Doggersbank resp. Friese Front en Centrale Oestergronden).	WS 23/8/12	1	S	1 jaar	DGNR/onderzoek Mariene biodiversiteit & Noordzee/2013	2014 / 2015	Waarschijnlijk NIOZ	EZ/DGNR/Vincent van der Meij	NIOZ Rapport KRM indicatoren & TO surveys	
ja	3 en 6		ja	8. Bestandsopnamen schelpdieren	Het onderdeel schelpdieren in de kustzone is een monitoringsprogramma sinds 1993, en geeft inzicht in de staat van benthos.	WS 23/8/12	1	S	1 jaar	07-12-2012_10-30-52_27_Werkplan-programma WOT-05 Visserij 2013 final webversie	2013	IMARES/Karin Troost	EZ/DGAGRO/DAD/Wilbert Schermer Voest		
Definieer verbeteren. Definieer referentiesituatie		Deels: effecten van pulvisserij en andere innovatieve visserijtechnieken worden onderzocht, wat bij kan dragen aan het bepalen van welke maatregelen effect hebben. Over andere effecten en maatregelen is nog geen kennis.	ja	FP 7 BENTHIS	Dif FP7 project (2012-2017) is gericht op het effect van technische innovaties en maatregelen om de benthische habitats te verbeteren of te beschermen. Aandacht wordt gegeven aan zowel de effecten op het benthisch habitat als wel de prikkels om te investeren voor de visserij en de mogelijke technische maatregelen. In dit project wordt nauw samengewerkt met de sector. Lopende projecten geven meer zicht op herstel bodemfauna in afwezigheid van visserij; (incentives toepassing innovatieve tuigen); budget: EU fonds innovatieve visserij, NL: KRM	WS 23/8/12		R	3 jaar		2012-2017	Imares, Adriaan Rijsdorp, LEI, Katell Hamon		IMARES, NIOZ, LEI	
Definieer verbeteren. Definieer referentiesituatie	4 en 6	Deels: effecten van pulvisserij en andere innovatieve visserijtechnieken worden onderzocht, wat bij kan dragen aan het bepalen van welke maatregelen effect hebben. Over andere effecten en maatregelen is nog geen kennis.	ja	Pulsonderzoek	In dit project worden de effecten van pulvisserij op verschillende bodemtypen geïnventariseerd. Bevorderen of ontmoedigen van pulvisserij zou een maatregel kunnen zijn om de staat van benthos te verbeteren.	WS 23/8/12		R	3 jaar	10_ Puls 2013 def	2013	IMARES/Floor Quirjns	EZ/DGAGRO/Jan van Dijk	NIOZ inzet Triple-D schaaft surveys	
Definieer verbeteren. Definieer referentiesituatie	4 en 6	Deels: effecten van pulvisserij en andere innovatieve visserijtechnieken worden onderzocht, wat bij kan dragen aan het bepalen van welke maatregelen effect hebben. Over andere effecten en maatregelen is nog geen kennis.	ja	VIBEG (BO-11-011.02-017)	Dit onderzoek inventariseert de effecten van visserij in N2000 gebieden.	WS 23/8/12		R	3 jaar	Offerte Mariene biodiversiteit 2013	2013	IMARES/Ingrid Tulp, Oscar Bos, Tobias van Kooten	EZ/CGNR/Vincent van der Meij	NIOZ MEE ecologie schelpdieren Noordzee o.a. Noordkromp. Larven-onderzoek Noordzee, genetika & connectiviteit	
Specificeer soortgroepen		Nee? Kennisvraag blijft staan	ja			WS 23/8/12		S	1 jaar					Imares, Marin, Kustwacht ; Deltares; kortlopende projecten, doorloop nodig vd monitoring; vergelijkbaar oz in Viberg, Doggersbank en klaverbank;wat levert duurzaam vistuig op?NIOZ TO survey Doggerbank, Klaverbank	

Specificeer:		Kennisvraag blijft staan	?			WS 23/8/12		P/I									Imares, Marin, Kustwacht ; Deltares; kortlopende projecten, doorloop nodig vd monitoring; vergelijkbaar oz in Viberg, Doggersbank en klaverbank; wat levert duurzaam vistuig op? NIOZ T0 survey Doggerbank, Klaverbank	
Experimentele bevissing (garnalentuig) om status bodemleven voor en na bevissing te vergelijken, plus meting herstel; nodig voor vergunningverlening N2000 gebieden in kust strook. Idem met andere bodemberoerende tuigen voor gebieden verder op zee. (EZ en DNZ); Wordt er gevist in gesloten gebieden	6	Effecten van garnalenvisserij, pulsvisserij en andere innovatieve visserijtechnieken op benthos, haaien en roggen wordt onderzocht.		VIBEG (BO-11-011.02-017) / Valt onder Viberg en Voordelta; pnr onderzocht.	Dit onderzoek inventariseert de effecten van visserij in N2000 gebieden.	DNZ		S/I	3 jaar mogelijk langer	Offerte Mariene biodiversiteit 2013	2013	IMARES/Ingrid Tulp, Oscar Bos, Tobias van Kooten	EZ/CGNR/Vincent van der Meij				Imares, Marin, Kustwacht ; Deltares; kortlopende projecten, doorloop nodig vd monitoring; vergelijkbaar oz in Viberg, Doggersbank en klaverbank; wat levert duurzaam vistuig op? NIOZ T0 survey Doggerbank, Klaverbank?	
	6	Effecten van pulsvisserij en andere innovatieve visserijtechnieken op benthos, haaien en roggen wordt onderzocht.		Pulsonderzoek	In dit project worden de effecten van pulsvisserij op verschillende bodemtypen geïnventariseerd.	DNZ		S/I	3 jaar mogelijk langer	10_ Puls 2013 def	2013	IMARES/Floor Quirjns	EZ/DGAGRO/Jan van Dijk				LEI, kosteneffectiviteit van beleid, technische innovatie in sector	
	6	Effecten van pulsvisserij en andere innovatieve visserijtechnieken op benthos, haaien en roggen wordt onderzocht.		Haaien en roggen (BO-11-011.02-018)	Doelstelling van het project is om in samenwerking met Nederlandse vissers betrouwbare gegevens te verzamelen over vangsten van haaien en roggen in de Noordzee. Dit geeft dus informatie over de effecten van visserij op haaien en roggen.	DNZ		S/I	3 jaar mogelijk langer	Offerte Mariene biodiversiteit 2013	2013	IMARES/Harriet van Overzee, Oscar Bos	EZ/DGAGRO/Henk Offringa					
Definieer verbeteren. Gaat over effectiviteit van beleid		deels	ja	FP7 project Benthis		WS 23/8/12 LEI		R	3 jaar					LEI			LEI, kosteneffectiviteit van beleid, technische innovatie in sector	
Basic characterisation of natural beds with an actual or potential commercial interest envisaged to evaluate the usefulness of restoration				OYSTERECOVER							2012-2013							
Ja, GVB	3 en 5	Er zijn veel data beschikbaar over visbestanden, door de WOT. Voor deze soorten is de MSY nog niet berekend, maar gebaseerd op de WOT data zou een aanvullende analyse gedaan kunnen worden om tot een schatting van de MSY te komen (of IMARES heeft het al liggen). Dit geldt waarschijnlijk niet voor Categorie 11 soorten en waarschijnlijk meer vissoorten; daarvoor zijn nu te weinig data beschikbaar. Nodig (JA): concrete lijst van soorten waarvoor geen MSY is en daaraan gekoppeld beleidsbeslissing voor welke soorten onderzoek nodig is. Noot: valt onder GVB. Belangrijk is vooral dat NL, op grond van eigen kennis, meepraat.	Ja, GVB	BO 12.04-001-036 Categorie 11 soorten	Dit onderzoek moet extra gegevens/parameters opleveren voor Categorie 11 soorten; soorten waarvan nog te weinig bekend is over hun populatiedynamica om een goede onderbouwing te geven voor de quota (voor Nederland zijn dit: Horsmarkeel, Zilvermilt, tarbot, griet, zeebaars, schar, bot en witje). Deze gegevens kunnen bijdragen aan het bepalen van de MSY.	WS 23/8/12	1	P/I	lopend	3_Categorie 11 soorten 2013 def	2013	IMARES/Tessa van der Hamme, Mascha Rasenberg	EZ/DGAGRO/Henk Offringa				IMARES	
Ja, GVB	3 en 5		Ja, GVB	BO 12.04-001-052 Onderzoek naar kanaalvisserij	Een onderdeel van dit onderzoek is om meer informatie over zeebaarbeel, poon, steenbolk en zeebaars te verkrijgen. Afhankelijk van welke informatie dit is kan het bijdragen aan het bepalen van de MSY voor deze soorten.	WS 23/8/12	1	P/I	lopend	13_ Onderzoek naar visserij in het kanaal_final	2013	IMARES/Marloes Kraan, Floor Quirjns, Jan Jaap Poos	EZ/DGAGRO/Henk Offringa					IMARES
Ja, GVB	3 en 5		Ja, GVB	BLUEPOD (blue whiting population dynamics on the western shelf)	Dit onderzoek werkt aan KRM descriptorren voor blauwe wijting.	WS 23/8/12	1	P/I	lopend	Kennisbasis WOT Fisheries 2013	2013	IMARES/Sascha Fässler (en internationale partners)	EZ/DGAGRO/DAK					IMARES
Ja, GVB	3 en 5		Ja, GVB	Fecundity regulation in indeterminate spawners using DEB	Dit onderzoek helpt een model van de voortplanting van (hors)makreel te voorzien van parameters, waardoor populatiedynamica beter begrepen kan worden.	WS 23/8/12	1	P/I	lopend	Kennisbasis WOT Fisheries 2013	2013	IMARES/Tessa van der Hamme	EZ/DGAGRO/DAK					IMARES

Ja, GVB	3 en 5		Ja, GVB	2. Marktmonitoring zeevisserij	In dit WOT onderzoek worden door bemonstering van de aanvoer van vissersschepen gegevens (lengte, leeftijd, gewicht, geslacht en geslachtsrijpheid) verzameld voor bestandschattingen van bot, griet, heek, kabeljauw, mul, poon, schar, scharretong, schelvis, schol, tarbot, tong, tongschar, wijting, zeebaars, zeeduivel en koolvis. Deze gegevens dragen bij aan bestandschattingen en schatting van het MSY niveau.	WS 23/8/12	1	P/I	lopend	07-12-2012_10-30-52_27_Werkplan-programma WOT-05 Visserij 2013 final webversie	2013	IMARES/Frans van Beek	EZ/DGAGRO/Thamar Kok	IMARES	
Ja, GVB	3 en 5		Ja, GVB	3 Bestandsopnamen op zee	In dit WOT onderzoek worden door middel van visserijafhankelijke surveys biologische gegevens van verschillende commerciële vissoorten (oa haring, sprot, kabeljauw, schelvis, wijting, kever, makreel, horsmakreel, blauwe wijting, platvis) verzameld. Samen met marktmonitoring is dit de basis voor bestandschattingen. Deze gegevens dragen bij aan het schatten van de MSY.	WS 23/8/12	1	P/I	lopend	07-12-2012_10-30-52_27_Werkplan-programma WOT-05 Visserij 2013 final webversie	2013	IMARES/Frans van Beek	EZ/DGAGRO/Thamar Kok	IMARES	
Wat is goed vanuit een PPP benadering		De effecten van verandering van een single species beheerplan naar multispecies beheerplan voor platvisvisserij (belangrijkste visserij) wordt geïnventariseerd. De bijbehorende MSY zal eventueel door een extra analyse bepaald moeten worden.	ja	BO 12.04-001-046 Van single species naar multi species beheerplan. ICES GAP2 project: vraag wordt opgepakt.	Dit onderzoek moet inzicht geven in de effecten van het uitbreiden van beheerplannen met nieuwe platvissoorten (van single species naar multi species) op de visbestanden en de visserij.			S	3 jaar?	6a_ Naar multispecies 2013 def	2013	IMARES/Jan Jaap Poos, Niels Hintzen	EZ/DGAGRO/Henk Offringa, G Nader	LEI en IMARES	IMARES
Ja, GVB	3 en 5		Ja, GVB	BO 12.04-001-046 Van single species naar multi species beheerplan	Dit onderzoek moet extra gegevens opleveren over platvisbestanden, zodat het management van deze bestanden geëvalueerd kan worden. Deze gegevens kunnen bijdragen aan het bepalen van de MSY.	WS 23/8/12	1	P/I	lopend	6a_ Naar multispecies 2013 def	2013	IMARES/Jan Jaap Poos, Niels Hintzen	EZ/DGAGRO/Henk Offringa, G Nader	IMARES	
Hoe kun je incentives van vissers gebruiken in effectief beleid; specifiek: hoe ontwikkelen de kosten vs de opbrengst zich als je van huidige situatie naar MSY gaat, per metier (JA)		deels	ja	kern van het hele visserijbeleid, onderzoek loopt				S	3 jaar?					LEI en IMARES	
Ontwikkeling van een Decision Support System. Modelleren van de sociaal economische gevolgen van ecosysteem gebaseerd beheer als input voor de DSS. Stakeholder involvement en evaluatie van het beheer proces				Innovative insights and tools to integrate the ecosystem-based approach into fisheries advice. Imares heeft div onderzoeken gedaan op dit terrein (GJ Piet): interactie tussen visserijmaatregelen en andere componenten van het ecosysteem.						Project reference: FP7-KBBE-2013-7 – single stage				LEI, IMARES, CMP	
vraag scherper maken, ook voedselwebrelaties en indicator LFI	3 en 5		ja	BO 12.04-001-036 Categorie 11 soorten	Dit onderzoek moet extra gegevens/parameters opleveren voor Categorie 11 soorten; soorten waarvan nog te weinig bekend is over hun populatiedynamica om een goede onderbouwing te geven voor de quota. Deze gegevens kunnen bijdragen aan het bepalen van de populatieopbouw op MSY niveau.	WS 23/8/12		R	3 jaar?	3_Categorie 11 soorten 2013 def	2013	IMARES/Tessa van der Hamme, Mascha Rasenberg	EZ/DGAGRO/Henk Offringa	IMARES, NIOZ, LEI	EU MYFISH, MSY, MEY
vraag scherper maken, ook voedselwebrelaties en indicator LFI	3 en 5		ja	BO 12.04-001-046 Van single species naar multi species beheerplan	Dit onderzoek moet extra gegevens opleveren over platvisbestanden, zodat het management van deze bestanden geëvalueerd kan worden. Deze gegevens kunnen bijdragen aan het bepalen van de MSY en de populatieopbouw op MSY.	WS 23/8/12		R	3 jaar?	6a_ Naar multispecies 2013 def	2013	IMARES/Jan Jaap Poos, Niels Hintzen	EZ/DGAGRO/Henk Offringa, G Nader	IMARES, NIOZ, LEI	EU MYFISH, MSY, MEY
vraag scherper maken, ook voedselwebrelaties en indicator LFI	3 en 5	Er zijn veel data beschikbaar over visbestanden, door de WOT. Voor deze soorten is de MSY nog niet berekend, maar gebaseerd op de WOT data zou een aanvullende analyse gedaan kunnen worden om tot een schatting van de MSY en bijbehorende populatieopbouw te komen (of IMARES heeft het al liggen). Dit geldt waarschijnlijk niet voor Categorie 11 soorten en waarschijnlijk meer vissoorten; daarvoor zijn nu te weinig data beschikbaar.	ja	BO 12.04-001-052 Onderzoek naar kanaalvisserij	Een onderdeel van dit onderzoek is om meer informatie over zeebaarbeel, poon, steenbolk en zeebaars te verkrijgen. Afhankelijk van welke informatie dit is kan het bijdragen aan het bepalen van de MSY voor deze soorten.	WS 23/8/12		R	3 jaar?	13_ Onderzoek naar visserij in het kanaal_final	2013	IMARES/Marloes Kraan, Floor Quirjns, Jan Jaap Poos	EZ/DGAGRO/Henk Offringa	IMARES, NIOZ, LEI	EU MYFISH, MSY, MEY
vraag scherper maken, ook voedselwebrelaties en indicator LFI	3 en 5		ja	BLUEPOD (blue whiting population dynamics on the western shelf)	Dit onderzoek werkt aan KRM descriptor voor blauwe wijting.	WS 23/8/12		R	3 jaar?	Kennisbasis WOT Fisheries 2013	2013	IMARES/Sascha Fässler (en internationale partners)	EZ/DGAGRO/DAK	IMARES, NIOZ, LEI	EU MYFISH, MSY, MEY
vraag scherper maken, ook voedselwebrelaties en indicator LFI	3 en 5		ja	Fecundity regulation in indeterminate spawners using DEB	Dit onderzoek helpt een model van de voortplanting van (hors)makreel te voorzien van parameters, waardoor populatiedynamica beter begrepen kan worden.	WS 23/8/12		R	3 jaar?	Kennisbasis WOT Fisheries 2013	2013	IMARES/Tessa van der Hamme	EZ/DGAGRO/DAK	IMARES, NIOZ, LEI	EU MYFISH, MSY, MEY
vraag scherper maken, ook voedselwebrelaties en indicator LFI	3 en 5		ja	2. Marktmonitoring zeevisserij	In dit WOT onderzoek worden door bemonstering van de aanvoer van vissersschepen gegevens (lengte, leeftijd, gewicht, geslacht en geslachtsrijpheid) verzameld voor bestandschattingen van bot, griet, heek, kabeljauw, mul, poon, schar, scharretong, schelvis, schol, tarbot, tong, tongschar, wijting, zeebaars, zeeduivel en koolvis. Deze gegevens dragen bij aan bestandschattingen en schatting van het MSY niveau.	WS 23/8/12		R	3 jaar?	07-12-2012_10-30-52_27_Werkplan-programma WOT-05 Visserij 2013 final webversie	2013	IMARES/Frans van Beek	EZ/DGAGRO/Thamar Kok	IMARES, NIOZ, LEI	EU MYFISH, MSY, MEY
vraag scherper maken, ook voedselwebrelaties en indicator LFI	3 en 5		ja	3 Bestandsopnamen op zee	In dit WOT onderzoek worden door middel van visserijafhankelijke surveys biologische gegevens van verschillende commerciële vissoorten (oa haring, sprot, kabeljauw, schelvis, wijting, kever, makreel, horsmakreel, blauwe wijting, platvis) verzameld. Samen met marktmonitoring is dit de basis voor bestandschattingen. Deze gegevens dragen bij aan het schatten van de MSY.	WS 23/8/12		R	3 jaar?	07-12-2012_10-30-52_27_Werkplan-programma WOT-05 Visserij 2013 final webversie	2013	IMARES/Frans van Beek	EZ/DGAGRO/Thamar Kok	IMARES, NIOZ, LEI	EU MYFISH, MSY, MEY
Ja, GVB	3 en 5			BO 12.04-001-046 Van single species naar multi species beheerplan	Dit onderzoek moet extra gegevens opleveren over platvisbestanden, zodat het management van deze bestanden geëvalueerd kan worden. Deze gegevens kunnen bijdragen aan inzicht in paaijbestanden en het voorzorgsniveau.	WS 23/8/12		P/I	lopend	6a_ Naar multispecies 2013 def	2013	IMARES/Jan Jaap Poos, Niels Hintzen	EZ/DGAGRO/Henk Offringa, G Nader	IMARES	
Ja, GVB	3 en 5			Onderzoek haaien in Nederland in kader van Kaderrichtlijn Marien	Een van de vragen die in dit onderzoek worden beantwoordt is: • Wat is de historische en huidige status van deze soorten qua populatieomvang, populatieconditie en verspreiding?	WS 23/8/12		P/I	lopend	KRM onderzoek haaien v15feb2013	2013-2014	NEV (Paddy Walker, Irene Kingma, Monique van de Water), LEI (Wouter Jan Strietman)	EZ/DGAGRO/Henk Offringa	IMARES	
Ja, GVB	3 en 5	Er zijn veel data beschikbaar over visbestanden, door de WOT. Voor deze soorten is het voorzorgsniveau en de paaijbestanden nog niet bekend, maar gebaseerd op de WOT data zou een aanvullende analyse gedaan kunnen		BO 12.04-001-052 Onderzoek naar kanaalvisserij	Een onderdeel van dit onderzoek is om meer informatie over zeebaarbeel, poon, steenbolk en zeebaars te verkrijgen. Afhankelijk van welke informatie dit is kan het bijdragen aan het bepalen van het voorzorgsniveau en huidige niveau.	WS 23/8/12		P/I	lopend	13_ Onderzoek naar visserij in het kanaal_final	2013	IMARES/Marloes Kraan, Floor Quirjns, Jan Jaap Poos	EZ/DGAGRO/Henk Offringa	IMARES	

Ja, GVB	3 en 5	worden om tot een schatting van het voorzorgsniveau te komen (of IMARES heeft het al liggen). Dit geldt niet voor Categorie 11 soorten en waarschijnlijk meer vissoorten; daarvoor zijn nu waarschijnlijk te weinig data beschikbaar.		BLUEPOD (blue whiting population dynamics on the western shelf)	Dit onderzoek werkt aan KRM descriptor voor blauwe wijting.	WS 23/8/12		P/I	lopend	Kennisbasis WOT Fisheries 2013	2013	IMARES/Sascha Fässler (en internationale partners)	EZ/DGAGRO/DAK		IMARES
Ja, GVB	3 en 5			2. Marktmonitoring zeevisserij	In dit WOT onderzoek worden door bemonstering van de aanvoer van vissersschepen gegevens (lengte, leeftijd, gewicht, geslacht en geslachtsrijpheid) verzameld voor bestandschattingen van bot, griet, heek, kabeljauw, mul, poon, schar, scharretong, schelvis, schol, tarbot, tong, tongschar, wijting, zeebaars, zeeduivel en koolvis. Deze gegevens dragen bij aan bestandschattingen en schatting van het MSY niveau.	WS 23/8/12		P/I	lopend	07-12-2012_10-30-52_27_Werkplan-programma WOT-05 Visserij 2013 final webversie	2013	IMARES/Frans van Beek	EZ/DGAGRO/Thamar Kok		IMARES
Ja, GVB	3 en 5			3 Bestandsopnamen op zee	In dit WOT onderzoek worden door middel van visserijafhankelijke surveys biologische gegevens van verschillende commerciële vissoorten (oa haring, sprot, kabeljauw, schelvis, wijting, kever, makreel, horsmakreel, blauwe wijting, platvis) verzameld. Samen met marktmonitoring is dit de basis voor bestandschattingen. Deze gegevens dragen bij aan het schatten van de huidige bestanden tov voorzorgsniveau.	WS 23/8/12		P/I	lopend	07-12-2012_10-30-52_27_Werkplan-programma WOT-05 Visserij 2013 final webversie	2013	IMARES/Frans van Beek	EZ/DGAGRO/Thamar Kok		IMARES
Ja, GVB	3 en 5	In het WOT programma wordt deze vraag beantwoord, doordat monitoring van discards sinds 2002 verplicht is. De andere projecten geven inzicht in hoe discards voorkomen kunnen worden en wat het effect is van de discardban die is voorgesteld in het kader van het nieuwe GVB.	Ja, GVB	BO 12.04-001-047 Herziening GVB: gevolgen voor Technische Maatregelen	Dit project bundelt bestaande kennis over technische maatregelen in de visserij, om te kunnen adviseren over hoe het gemeenschappelijk visserijbeleid ingevuld kan worden (oa op het gebied van de discard ban).	WS 23/8/12		P/I	lopend	6b_ Technische Maatregelen 2013 def	2013	IMARES/Martin Pastoors, Marloes Kraan	EZ/DGAGRO/Henk Offringa, Carian Emeka		
Ja, GVB	3 en 5		Ja, GVB	BO 12.04-001-042 Fasering Discardban	Dit project heeft als doel inzicht te krijgen in de ecologische en economische effecten van de discard ban. Wellicht is/wordt daarvoor een TO van discards geformuleerd.	WS 23/8/12		P/I	lopend	6c_ Fasering discard ban 2013 def	2013	IMARES/Marloes Kraan, Edwin van Helmond	EZ/DGAGRO/Henk Offringa, Thamar Kok, Tonnie Greutink		
Ja, GVB	3 en 5		Ja, GVB	4 Monitoring van bijvangsten	Dit WOT onderzoek inventariseert bijvangsten in de demersale en pelagische visserij.	WS 23/8/12		P/I	lopend	07-12-2012_10-30-52_27_Werkplan-programma WOT-05 Visserij 2013 final webversie	2013	IMARES/ATM van Helmond	EZ/DGAGRO/Henk Offringa		
				Discards atlas voor de Noordzee					gepland??			IMARES			
ja	5	ja, kennisvraag blijft staan	ja			IMARES		R	1 jaar						
Ontwikkeling van een model om tactisch (effort allocatie) en strategisch (investerings in innovatieve tuigen) gedrag van vissers te analyseren	5			IMARES onderzoek naar innovatieve tuigen tbv duurzame visserij (niet specifiek ter bescherming van de bodem)					2013-2016 (BENTHIS project IMARES is coordinator)						IMARES, LEI;
REPROSEED aims to monitor priority contaminants, biotoxins and microplastics in selected seafood, and parameters that influence these concentrations. Objectives of WP2 apply to all contaminant groups, but due to specific differences between the types of contaminants considered, some objectives apply specifically to one or more group of contaminants.					WP2 will monitor contaminants in seafood using an ambitious sampling strategy following the recommendations of the Marine Strategy Framework Directive (Descriptor 9) and assess the effect of seafood processing/cooking on contaminants				2013-2018						IMARES
Specificeer indicatoren	3 of 5	Informatie is beschikbaar over verschillende vissoorten (inclusief haaien en roggen) maar wat is de GMT voor vis?	ja	Onderzoeksproject "Implementatie standaardberekening grote vis in BTS/IMARES"	In de Mariene Strategie is "het aandeel grote vissen in vangsten van bodemsoorten (IBTS): lengte-frequentieverdeling" opgenomen als indicator voor descriptor 4 (foodwebs). Hoewel deze indicator is gebaseerd op een bestaande OSPAR EcoQO, wordt deze berekening op dit moment nog niet standaard uitgevoerd binnen de huidige monitoring. Daarom heeft het ministerie van EZ in het kader van het project Najaarsmonitoring 2012 gevraagd deze berekening uit te voeren voor de boomkorsurvey op het NCP.		3		1 jaar	DGNR/onderzoek Mariene biodiversiteit & Noordzee/2012	2012	IMARES/Ingeborg de Boois	EZ/DGNR/Cor van Meijnenfeldt		IMARES
Specificeer indicatoren	3 of 5	Informatie is beschikbaar over verschillende vissoorten (inclusief haaien en roggen) maar wat is de GMT voor vis?	ja	Onderzoeksproject 'mariene ecosysteem descriptor 1 - haaien en roggen'	Eind 2014 moet het ministerie van EZ een plan van aanpak klaar hebben die de implementatie van de Kaderrichtlijn Marien beschrijft. In deze Richtlijn zijn haaien en roggen opgenomen onder descriptor 1 (biodiversiteit) als soorten waarvoor de populatieomvang, -conditie en -verspreiding verbeterd dient te worden. De life-history eigenschappen van de haaien en roggen soorten en hun habitateisen zijn bepalend om tot een effectief herstelplan te komen. De hier voorgestelde onderzoeksopzet is gericht op het beantwoorden van specifieke beleidsvragen die moeten leiden tot een gedegen plan van aanpak. Die • Welke soorten haaien en roggen kunnen als indicatorsoorten dienen om een herstelplan voor de hele groep te maken? • Wat is de huidige status van deze soorten? • Hoe kan de status verbeterd worden?		3		1 jaar	DGNR/onderzoek Mariene biodiversiteit & Noordzee/2013	2013	NEV/Stichting Noordzee/Imares/Leij (projectmanager is Paddy Walker)	EZ/DGNR/Rob van Brouwershaven - Henk Offringa is inhoudelijk contactpersoon		IMARES
Specificeer indicatoren	3 of 5	Informatie is beschikbaar over verschillende vissoorten (inclusief haaien en roggen) maar wat is de GMT voor vis?	ja	BLUEPOD (blue whiting population dynamics on the western shelf)	Dit onderzoek werkt aan KRM descriptor voor blauwe wijting.		3		1 jaar	Kennisbasis WOT Fisheries 2013	2013	IMARES/Sascha Fässler (en internationale partners)	EZ/DGAGRO/DAK		DELTARES
Specificeer indicatoren	3 of 5	Informatie is beschikbaar over verschillende vissoorten (inclusief haaien en roggen) maar wat is de GMT voor vis?	ja	2. Marktmonitoring zeevisserij	In dit WOT onderzoek worden door bemonstering van de aanvoer van vissersschepen gegevens (lengte, leeftijd, gewicht, geslacht en geslachtsrijpheid) verzameld voor bestandschattingen van bot, griet, heek, kabeljauw, mul, poon, schar, scharretong, schelvis, schol, tarbot, tong, tongschar, wijting, zeebaars, zeeduivel en koolvis. Deze gegevens dragen bij aan bestandschattingen en schatting van het MSY niveau.		3		1 jaar	07-12-2012_10-30-52_27_Werkplan-programma WOT-05 Visserij 2013 final webversie	2013	IMARES/Frans van Beek	EZ/DGAGRO/Thamar Kok		DELTARES

Kan je deze vraag stellen zonder instandhoudingsdoel?	3	ja?	?	Onderzoeksproject "Vogeltelling Alken en zeezoeten op het Friese Front" door Imares	Weet niet zeker of alken en zeezoeten tot de categorie behoren. Het onderzoek gaat over de vraag welke absolute en relatieve getallen van Aken en Zeezoeten zijn er op het Noordzeegebied "Friese Front" en hoe deze het beste kunnen worden vastgesteld. (looptijd 2012) De kennisvraag is beantwoord. Er is een Alken en Zeezoetentelling verricht en verslag uitgebracht. Er zijn ook aanbevelingen gedaan voor de optimalisatie van de monitoring van zeezoeten op het Friese Front.	WS 23/8/12	S	?	2012 EZ KRM kennis 31 11 2012, DGNR/onderzoek Mariene biodiversiteit & Noordzee/KRM/2012	2012	Imares/ Mardik Leopold	EZ/DGNR/Vincent van der Meij	IMARES
Kan je deze vraag stellen zonder instandhoudingsdoel?	3	ja?	?	KRM/onderzoeksproject Futen Hollandsche kustzone	Weet niet zeker of futen in deze categorie thuishoren. Het onderzoek inventariseert de stand van futen in de ondiepe kustlijnen van de Noordzee.	WS 23/8/12	S	?	DGNR/onderzoek Mariene biodiversiteit & Noordzee/2012	2012	Imares/Mardik Leopold	EZ/DGNR/Cor von Meijenfeldt	IMARES
Kan je deze vraag stellen zonder instandhoudingsdoel?	3	ja?	?	Onderzoeksproject 'extra wintertelling Eidereenden Waddenzee'	Weet niet zeker of Eidereenden in deze categorie thuishoren. Dit onderzoeksproject gaat over de stand van eidereenden in de westelijke Waddenzee in de winter. Deze kennisleemte staat op blz. 7 in het Imares advies voor een ecologisch monitoringsprogramma Noordzee ten behoeve van de Kaderrichtlijn Marien en Vogel- en Habitatrichtlijn/Imares.	WS 23/8/12	S	?	DGNR/onderzoek Mariene biodiversiteit & Noordzee/2012	2012	IMARES/Cor Smit	EZ/DGNR/Cor von Meijenfeldt	IMARES
Kan je deze vraag stellen zonder instandhoudingsdoel?	3	ja?	?	Scenario's voor monitoring van vogels in het Noordzeegebied	Dit project levert een scenario's voor een monitoringsprogramma dat voldoet aan de eisen van de KRM en VR.	WS 23/8/12	S	?	DOMUS-#13038212-v1-Oorspronkelijke_offerte_van_het_SOVON	2013	SOVON/Rob Vogel	EZ/DGNR	IMARES
								3 jaar					IMARES. NIOZ (promotie Kees Camphuysen)
mn verstoring door owgeluid en bijvangst staand want	3?	Deze vraag wordt voor een deel beantwoord voor grijze zeehonden en evt in een onderzoeksproject dat voortkomt uit de workshop.		Kwaliteit leefgebied grijze zeehond (BO-11-011.02-015) / EZ vraag loopt: verstoring leefgebieden grijze zeehond;	Dit onderzoek inventariseert of de populatie grijze zeehonden beïnvloed wordt door het aantal onverstoorde, droge locaties waar grijze zeehonden hun jongen kunnen krijgen. Een van de deelvragen gaat in op verstoring door menselijke activiteiten.	WS 23/8/12	P/I	3 jaar	offerte Biodiversiteit Marien 2012 versie 6 feb DEF	2013	IMARES/Sophie Brasseur, Oscar Bos	EZ/DGNR/Vincent van der Meij	
mn verstoring door owgeluid en bijvangst staand want	3?	Deze vraag wordt voor een deel beantwoord voor grijze zeehonden en evt in een onderzoeksproject dat voortkomt uit de workshop.		workshop-zeehonden / EZ vraag loopt: verstoring leefgebieden grijze zeehond;	Workshop over het formuleren van vragen mbt Nb-wet vergunning. Waar mogen/kunnen activiteiten plaatsvinden zonder zeehonden te verstoren?	WS 23/8/12	P/I	3 jaar	workshop-zeehonden.doc	2013	IMARES/Oscar Bos/Ben Schoon	EZ/DGNR, DAK	
nu: voldoende voedsel voor toenemende pop; op termijn: draagkracht/ruimte voor grijze zeehondenpop	3	Aantallen zeehonden (gewoon en grijs) zijn bekend, dit kan bijdragen aan het bepalen van de draagkracht.		3.12 TMAP Zeehondenpopulaties (WOT-04-009-035.03)	Doel van het project is het verzamelen van gegevens over de ontwikkelingen en verspreiding van zowel de grijze als de gewone zeehonden in de Nederlandse Waddenzee. Deze informatie kan bijdragen aan het inventariseren van de draagkracht.	WS 23/8/12	S	3 jaar	WOT-interne notitie 23	2013	IMARES/Sophie Brasseur	EZ/DGNR/Noord/Be nard Baerends	NIOZ ecosysteemmodellering: (variatie) in draagkracht; Imares: ruimtelijke beperkingen
nu: voldoende voedsel voor toenemende pop; op termijn: draagkracht/ruimte voor grijze zeehondenpop	3	Aantallen zeehonden (gewoon en grijs) zijn bekend, dit kan bijdragen aan het bepalen van de draagkracht.		3.18 TWO advisering (WOT-04-009-039)	Doel project: - Opstelling van de Seal Management Plan(SMP), de uitvoering ervan en de adviezen daaruit voortvloeiend. - Advisering in specifiek beleid voor Nederlandse Waddenzee en het Deltagebied. - Advies over internationaal beheer van zeehonden voorkomend buiten Nederland.	WS 23/8/12	S	3 jaar	WOT-interne notitie 23	2013	IMARES/Sophie Brasseur	EZ/DGNR/Noord/Be nard Baerends	NIOZ ecosysteemmodellering: (variatie) in draagkracht; Imares: ruimtelijke beperkingen
PM		Het Bruinvisbeschermingsplan geeft aan dat de onderwerpen populatieschattingen, dieet, vervuilende stoffen in het dieet, gehoorschade en bijvangst de hoogste prioriteit hebben. De onderzoeksprojecten sluiten hier goed op aan, met uitzondering van de gehoorschade. Dit onderwerp valt onder onderwatergeluid (descriptor 11, werkpakket 8).		3 Bruinvissen verspreiding en dieet (BO-11-011.04-004)	Vervolgonderzoek bruinvisbeschermingsplan	WS 23/8/12			offerte Biodiversiteit Marien 2012 versie 6 feb DEF	2012	IMARES/Steve Geelhoed	EZ/DAK(Jan Huinink, Jasper Dalhuisen), DAD (Dirk-Jan van der Stelt), PDN2000 (Hans Nieuwenhuis, Vincent van der Meij)	
PM		Het Bruinvisbeschermingsplan geeft aan dat de onderwerpen populatieschattingen, dieet, vervuilende stoffen in het dieet, gehoorschade en bijvangst de hoogste prioriteit hebben. De onderzoeksprojecten sluiten hier goed op aan, met uitzondering van de gehoorschade. Dit onderwerp valt onder onderwatergeluid (descriptor 11, werkpakket 8).		Onbedoelde bijvangst in beeld	Vervolgonderzoek bruinvisbeschermingsplan	WS 23/8/12			DOMUS-#13038299-v1- Behandelmap_Overboeking_DG NR_Marien_naar_DG_Agro_DAK_t_b_v_bruinvisbeschermings plan	2013	IMARES/Meike Scheidat, MS&C, Marije Siemensma	EZ/DGNR, Agro/DAK-DAD/Kees Verbogt	
PM		Het Bruinvisbeschermingsplan geeft aan dat de onderwerpen populatieschattingen, dieet, vervuilende stoffen in het dieet, gehoorschade en bijvangst de hoogste prioriteit hebben. De onderzoeksprojecten sluiten hier goed op aan, met uitzondering van de gehoorschade. Dit onderwerp valt onder onderwatergeluid (descriptor 11, werkpakket 8).		Bruinvis-populatie, dieet en contaminanten (BO-11-011.02-004)	Vervolgonderzoek bruinvisbeschermingsplan	WS 23/8/12			Offerte Mariene biodiversiteit 2013	2013	IMARES/Steve Geelhoed, Oscar Bos, Meike Scheidat	EZ/Sanne van Sluis	
PM		Het Bruinvisbeschermingsplan geeft aan dat de onderwerpen populatieschattingen, dieet, vervuilende stoffen in het dieet, gehoorschade en bijvangst de hoogste prioriteit hebben. De onderzoeksprojecten sluiten hier goed op aan, met uitzondering van de gehoorschade. Dit onderwerp valt onder onderwatergeluid (descriptor 11, werkpakket 8).		Ascobans advisering (WOT-04-009-038)	Advisering over bruinvissen	WS 23/8/12			WOT-interne notitie 23	2013	IMARES/Meike Scheidat	EZ/DGNR/Folchert van Dijken	
Definieer veerkrachtig.	3	deels? Kennisvraag blijft staan	?			WS 23/8/12	S/I	3 jaar?					
	6							s/r					NIOZ NorthSea monitoring, Atlas etc.
	6							r					

	6		BO 12.04-001-047 Herziening GVB: gevolgen voor Technische Maatregelen	Dit project bundelt bestaande kennis over technische maatregelen in de visserij, om te kunnen adviseren over hoe het gemeenschappelijk visserijbeleid ingevuld kan worden (oa op het gebied van de discard ban). Dit onderzoek bevat waarschijnlijk dus aanknopingspunten voor bodembescherming.			r		6b_ Technische Maatregelen 2013 def	2013	IMARES/Martin Pastoors, Marloes Kraan	EZ/DGAGRO/Henk Offringa, Carian Emeka	IMARES/LEI
	6		BO 12.04-001-042 Fasering Discardban	Dit project heeft als doel inzicht te krijgen in de ecologische en economische effecten van de discard ban; een mogelijke maatregel.			r		6c_ Fasering discard ban 2013 def	2013	IMARES/Marloes Kraan, Edwin van Helmond	EZ/DGAGRO/Henk Offringa, Thamar Kok, Tonnie Greutink	IMARES/LEI
	6	Er lopen verschillende projecten over de effecten van visserijtechnieken (waar je maatregelen voor kunt nemen) en maatregelen om haaien en roggen te beschermen. Scherpere vraag en aanvullend onderzoek over andere activiteiten/maatregelen is nodig.	Pulsonderzoek	In dit project worden de effecten van pulvisserij op verschillende bodemtypen geïnventariseerd. Bevorderen of ontmoedigen van pulvisserij zou een maatregel kunnen zijn om de staat van benthos te verbeteren.			r		10_ Puls 2013 def	2013	IMARES/Floor Quirijns	EZ/DGAGRO/Jan van Dijk	
	6		Onderzoek haaien in Nederland in kader van Kaderrichtlijn Marien	Een van de vragen die in dit onderzoek worden beantwoordt is: • Welke kosten-effectieve maatregelen kunnen genomen worden om de status van haaien en roggen te verbeteren?			r		KRM onderzoek haaien v15feb2013	2013-2014	NEV (Paddy Walker, Irene Kingma, Monique van de Water), LEI (Wouter Jan Strietman)	EZ/DGAGRO/Henk Offringa	
	6		Kader Richtlijn Marien/Gebieden (BO-11-011.02-005)	Beschikbare kennis over het bodemecosysteem van FF en OG wordt toepasbaar gemaakt voor KRMbeleid.			r		Offerte Mariene biodiversiteit 2013	2010-2013	IMARES/ Diana Slijkerman, Oscar Bos	EZ/NLP ?, DGAGRO/DAD/Henk Offringa	NIOZ T0 survey & IMARES/LEI
	6		BO 12.04-001-047 Herziening GVB: gevolgen voor Technische Maatregelen	Dit project bundelt bestaande kennis over technische maatregelen in de visserij, om te kunnen adviseren over hoe het gemeenschappelijk visserijbeleid ingevuld kan worden (oa op het gebied van de discard ban). Dit onderzoek bevat waarschijnlijk dus aanknopingspunten voor bodembescherming.			1=i, 2=r		6b_ Technische Maatregelen 2013 def	2013	IMARES/Martin Pastoors, Marloes Kraan	EZ/DGAGRO/Henk Offringa, Carian Emeka	
	6		Pulsonderzoek	In dit project worden de effecten van pulvisserij op verschillende bodemtypen geïnventariseerd. Bevorderen of ontmoedigen van pulvisserij zou een maatregel kunnen zijn om de staat van benthos te verbeteren.			1=i, 2=r		10_ Puls 2013 def	2013	IMARES/Floor Quirijns	EZ/DGAGRO/Jan van Dijk	
	6	Er lopen verschillende projecten over de effecten van visserijtechnieken (waar je maatregelen voor kunt nemen) en maatregelen om haaien en roggen te beschermen. Scherpere vraag en aanvullend onderzoek over andere activiteiten/maatregelen is nodig.	Onderzoek haaien in Nederland in kader van Kaderrichtlijn Marien	Een van de vragen die in dit onderzoek worden beantwoordt is: • Welke kosten-effectieve maatregelen kunnen genomen worden om de status van haaien en roggen te verbeteren?			1=i, 2=r		KRM onderzoek haaien v15feb2013	2013-2014	NEV (Paddy Walker, Irene Kingma, Monique van de Water), LEI (Wouter Jan Strietman)	EZ/DGAGRO/Henk Offringa	IMARES/LEI
	6		BO 12.04-001-042 Fasering Discardban	Dit project heeft als doel inzicht te krijgen in de ecologische en economische effecten van de discard ban; een mogelijke maatregel.			1=i, 2=r		6c_ Fasering discard ban 2013 def	2013	IMARES/Marloes Kraan, Edwin van Helmond	EZ/DGAGRO/Henk Offringa, Thamar Kok, Tonnie Greutink	
	6		Kader Richtlijn Marien/Gebieden (BO-11-011.02-005)	Beschikbare kennis over het bodemecosysteem van FF en OG wordt toepasbaar gemaakt voor KRMbeleid.			1=i, 2=r		Offerte Mariene biodiversiteit 2013	2010-2013	IMARES/ Diana Slijkerman, Oscar Bos	EZ/DGAGRO/DAD/Henk Offringa	NIOZ T0 survey
	6		Implications of a discard ban for Dutch fisheries	Dit onderzoek inventariseert wat de drijfveren zijn voor discards. Dit geeft inzicht in de maatregelen die kunnen helpen om discards te voorkomen.			1=i, 2=r		Kennisbasis WOT Fisheries 2013	2013	IMARES/Sebastian Uhlman	EZ/DGAGRO/DAK	
	6		Dit is nogal afhankelijk van welke maatregelen je wilt evalueren. De effecten van de discard ban en pulvisserij worden gemeten in onderzoeksprojecten, maar daar hebben slechts enkele maatregelen mee te maken.	BO 12.04-001-042 Fasering Discardban	Dit project heeft als doel inzicht te krijgen in de ecologische en economische effecten van de discard ban. De methode geeft inzicht in hoe de effecten van een maatregel zijn gemeten.			r		6c_ Fasering discard ban 2013 def	2013	IMARES/Marloes Kraan, Edwin van Helmond	EZ/DGAGRO/Henk Offringa, Thamar Kok, Tonnie Greutink
	6	zijn huidige informatie en monitoringdata voldoende zijn om als nulmeting te dienen te behoeve van monitoring op de lange termijn van de resultaten van maatregelen (motie Slob/Geurts, met 2013).	?										
	6	Dit is nogal afhankelijk van welke maatregelen je wilt evalueren. De effecten van de discard ban en pulvisserij worden gemeten in onderzoeksprojecten, maar daar hebben slechts enkele maatregelen mee te maken.	Pulsonderzoek	In dit project worden de effecten van pulvisserij op verschillende bodemtypen geïnventariseerd. Bevorderen of ontmoedigen van pulvisserij zou een maatregel kunnen zijn om de staat van benthos te verbeteren.			r		10_ Puls 2013 def	2013	IMARES/Floor Quirijns	EZ/DGAGRO/Jan van Dijk	NIOZ OWEZ windfarm,
	6	Een project is specifiek gericht op het betrekken van stakeholders bij de KRM. Dit beantwoordt de kennisvraag. Daarnaast zijn er nog een aantal projecten die als voorbeeld kunnen dienen.	Evaluatie mosseltransitie	Dit project evalueert de transitie van bodemzaadvissers naar het vangen van mosselzaad met behulp van mosselzaadinstallaties (MZIs). Het kan als voorbeeld dienen hoe sector en beleidmakers samenwerken om de zeebodem te beschermen.			p/s/i		5 Evaluatie mosseltransitie def	2013	IMARES/Pauline Kamermans	EZ/DGAGRO/Erlinde Kuipers en Angelo van Kouwenhoven	
	6	Een project is specifiek gericht op het betrekken van stakeholders bij de KRM. Dit beantwoordt de kennisvraag. Daarnaast zijn er nog een aantal projecten die als voorbeeld kunnen dienen.	Onderzoeksamenwerking	Dit project heeft tot doel alle samenwerkingsverbanden tussen visserij, overheid en onderzoek samen te voegen, wat de coördinatie en communicatie daaromtrent verbetert. Daardoor kan ook informatie uit de sector beschikbaar komen.			p/s/i		11_ OSW 2013 def	2013	IMARES/Floor Quirijns, Marloes Kraan	EZ/DGAGRO/Henk Offringa	
	6	Een project is specifiek gericht op het betrekken van stakeholders bij de KRM. Dit beantwoordt de kennisvraag. Daarnaast zijn er nog een aantal projecten die als voorbeeld kunnen dienen.	Evaluatie Experiment Geïntegreerde Visserij	Dit project evalueert de groepsvergunning die in 2008 aan wadvisserij is verstrekt om flexibilisering van de bedrijfsvoering te bevorderen. De flexibilisering had onder andere tot doel dat er beter samengewerkt zou worden tussen vissers, overheden en onderzoekers in kennisuitwisseling. Deze evaluatie kan dus ideeën geven over hoe informatie (niet) uitgewisseld wordt.			p/s/i		12_ Geïntegreerde Visserij 2013 def versie	2013	IMARES/Marloes Kraan, Anneke Pajmans	EZ/DGAGRO/Wilbert Schermer Voest	
	6	Een project is specifiek gericht op het betrekken van stakeholders bij de KRM. Dit beantwoordt de kennisvraag. Daarnaast zijn er nog een aantal projecten die als voorbeeld kunnen dienen.	4 Kader Richtlijn Marien (BO-11-011.04-005)	Dit project faciliteert de inspraak van verschillende stakeholders bij de KRM.			p/s/i		offerte Biodiversiteit Marien 2012 versie 6 feb DEF	2012	IMARES/Diana Slijkerman, Floris Groenendijk	EZ/DGAGRO (Mirjam Poppe, Jasper Dalhuisen, Jan Huinink), EZ/DGNR (Hans Nieuwenhuis)	

	6	Het bestaande en benodigde monitoringsprogramma en indicatoren voor de KRM worden bepaald. Daarnaast worden typische soorten per habitat geïdentificeerd, die al indicator kunnen dienen.		KRM/studie naar benthos indicatoren voor de KRM, evaluatie van de geschiktheid van bestaande monitoring, en een voorstel voor passende monitoring	Project over de nodige benthos indicatoren voor de KRM, evaluatie van de geschiktheid van bestaande monitoring, en een voorstel voor passende monitoring. Het levert een: 1) Analyse van de bestaande monitoringdata of aanwezigheid kan worden aangetoond van de typische soorten per habitat 2) Bepaling per habitatype * en Natura 2000-gebied welke soorten (typische en andere slimme soorten) geschikt zijn om de structuur & functie van het habitat te bepalen. 3) Bepaling of de huidige monitoring wel/niet voor een bepaalde soort voldoet. Indien deze niet voldoet, bepaal dan mede aan de hand van de resultaten van de NIOZ schaaft data 2007 t/m 2010 op welke wijze de monitoring voor die soort het meest efficiënt kan worden ingevuld. 4) een vaststelling van op welke wijze het huidige MWTL benthos en WOT-schelpdieren meetnet moeten worden aangepast om te kunnen voldoen aan de vereisten voor de KRM, inclusief HR/ Natura 2000.			s		DGNR/onderzoek Mariene biodiversiteit & Noordzee/2013	2013	NIOZ/Gerard Duineveld en Marc Lavalaye	EZ/DGNR/Vincent van der Meij	NIOZ Rapport Indicatoren & monitoringsvoorstel
	6	Het bestaande en benodigde monitoringsprogramma en indicatoren voor de KRM worden bepaald. Daarnaast worden typische soorten per habitat geïdentificeerd, die al indicator kunnen dienen.		Handreiking typische soorten (BO-11-011.02-016)	Dit project levert een advies over hoe om te gaan met typische soorten (soorten die een indicator zijn voor een bepaald habitatype). Het voorkomen van typische soorten is een van de indicatoren voor kwaliteit.			s		Offerte Mariene biodiversiteit 2013	2013	IMARES/Anneke Pajmans, Charlotte Deerenberg	EZ/DGNR/Vincent van der Meij	NIOZ Rapport Indicatoren & monitoringsvoorstel
	6	Het bestaande en benodigde monitoringsprogramma en indicatoren voor de KRM worden bepaald. Daarnaast worden typische soorten per habitat geïdentificeerd, die al indicator kunnen dienen.		Advies Ecologisch Monitoringsprogramma Noordzee ten behoeve van de Kaderrichtlijn Marien en Vogel- en Habitatrichtlijn	Dit rapport beschrijft hoe bestaande monitoringsprogramma's aangepast moeten worden om aan de eisen van de KRM te voldoen.			s		Eindconcept KRM monitoring 11-09-2012	2012	IMARES/M.T. van der Sluis, A.J. Pajmans, M.J. van den Heuvel-Greve en J.H.M. Schobben	EZ/DGN&R/Wilmar Remmelts, Vincent van der Meij	NIOZ Rapport Indicatoren & monitoringsvoorstel
	6	Het bestaande en benodigde monitoringsprogramma en indicatoren voor de KRM worden bepaald. Daarnaast worden typische soorten per habitat geïdentificeerd, die al indicator kunnen dienen.		1.Ondersteunend onderzoek Informatiehuis Marien, spoor vraagbundeling en vraagarticulatie (BO-11-011.04-001)	Dit project levert een nieuw monitoringsprogramma dat voldoet aan de eisen van de KRM en N2000.			s		offerte Biodiversiteit Marien 2012 versie 6 febDEF	2012	IMARES/Jakob Asjes	EZ/DGAGRO/Jasper Dalhuisen	NIOZ Rapport Indicatoren & monitoringsvoorstel
	6	Het bestaande en benodigde monitoringsprogramma en indicatoren voor de KRM worden bepaald. Daarnaast wordt gekeken hoe je optimaal gebruik kunt maken van een bodemschaaf.		Onderzoeksproject "Monitoringsplan VHR + VIBEG" Imares	1. Een verslag van de interne werkschop over de vraagarticulatie; 2. Een rapport dat de resultaten uit de methodiekontwikkeling voor kartering van biogene structuren beschrijft. 3. TO monitoringsplan voor H1110B (inclusief biogene structuren), H1110C en H1170; 4. TO monitoringsplan voor de VIBEG gebieden in de Noordzeekustzone. De twee monitoringsplannen zijn zoveel mogelijk met elkaar geïntegreerd voor een zo groot mogelijke efficiëntie in de monitoringsinspanning.			s		2012 EZ KRM kennis 31 11 2012, DGNR/onderzoek Mariene biodiversiteit & Noordzee/2012	2012-2013	IMARES/Karin Troost	EZ/DGNR/Vincent van der Meij	NIOZ Rapport Indicatoren & monitoringsvoorstel
	6	Het bestaande en benodigde monitoringsprogramma en indicatoren voor de KRM worden bepaald. Daarnaast wordt gekeken hoe je optimaal gebruik kunt maken van een bodemschaaf.		KRM/onderzoeksproject 'aanpassing bodemschaaf benthos monitoring'	Hoe kan je de bodemschaaf die gebruikt wordt voor benthosbemonstering aanpassen zodat meer bethos meegenomen worden? Deze monitoringsleemte staat in paragraaf 4.1.4 in het Imares advies voor een ecologisch monitoringsprogramma Noordzee ten behoeve van de Kaderrichtlijn Marien en Vogel- en Habitatrichtlijn. Is gedaan. Is ter aanvulling op andere soortgelijke bodemschaafontwikkeling zoals door bv. door het NIOZ.			s		DGNR/onderzoek Mariene biodiversiteit & Noordzee/2012	2012-2013	IMARES/Jeroen Jansen	EZ/DGNR/von Meijfeldt	NIOZ Rapport Indicatoren & monitoringsvoorstel
	6	Het bestaande en benodigde monitoringsprogramma en indicatoren voor de KRM worden bepaald. Daarnaast wordt gekeken hoe je optimaal gebruik kunt maken van een bodemschaaf.		1.Ondersteunend onderzoek Informatiehuis Marien, spoor vraagbundeling en vraagarticulatie (BO-11-011.04-001)	Dit project levert een nieuw monitoringsprogramma dat voldoet aan de eisen van de KRM en N2000.			s		offerte Biodiversiteit Marien 2012 versie 6 febDEF	2012	IMARES/Jakob Asjes	EZ/DGAGRO/Jasper Dalhuisen	NIOZ Rapport Indicatoren & monitoringsvoorstel
	6	Het bestaande en benodigde monitoringsprogramma en indicatoren voor de KRM worden bepaald. Daarnaast wordt gekeken hoe je optimaal gebruik kunt maken van een bodemschaaf.		Advies Ecologisch Monitoringsprogramma Noordzee ten behoeve van de Kaderrichtlijn Marien en Vogel- en Habitatrichtlijn	Dit rapport beschrijft hoe bestaande monitoringsprogramma's aangepast moeten worden om aan de eisen van de KRM te voldoen.			s		Eindconcept KRM monitoring 11-09-2012	2012	IMARES/M.T. van der Sluis, A.J. Pajmans, M.J. van den Heuvel-Greve en J.H.M. Schobben	EZ/DGN&R/Wilmar Remmelts, Vincent van der Meij	NIOZ Rapport Indicatoren & monitoringsvoorstel
	6							r						
Specificeer indicatoren	3 of 6		ja	Onderzoeksproject "Bemonstering Friese Front" / NIOZ	Dit onderzoek heeft de staat van (bodem)benthos in het Noordzee gebied 'de Friese Front' geïnventariseerd. Er is een verslag beschikbaar van de omvangrijke (vaartocht &) bemonstering met de triple D schaaft van het NIOZ		3		1 jaar	2012 EZ KRM kennis 31 11 2012, DGNR/onderzoek Mariene biodiversiteit & Noordzee/2012	2012	NIOZ/Pieter Honkoop et al	EZ/DGNR/Vincent van der Meij	DELTARES, NIOZ Rapport KRM indicatoren & T0 surveys
Specificeer indicatoren	3 of 6		ja	ONDERZOEKSPROJECT "VERZAMELEN GEGEVENS NATURA 2000 GEBIEDEN"/IMARES	Dit onderzoek draait om de huidige staat van benthos in de Natura 2000 Noordzee gebieden 'Doggersbank en Klaverbank'. Dit onderzoeksproject bestond uit 3 deelprojecten, die elk afzonderlijk uitgevoerd zijn. Het ging om: Identificeren en tellen van organismen op videotrajecten uit 2011 op de Doggersbank (habitat H1110C) en op de Klaverbank (habitat H1170); het uitwerken van vangsten met de triple-D dreg in de periode 2007-2011 in de Kustzone en op het Nederlandse deel van de Doggersbank. Op basis van deze gegevens zijn verspreidingskaarten opgesteld van alle soorten in de database; het uitwerken van 15 macrobenthos samples genomen in juli 2011 rond het gastonteinen gebied op de Doggersbank (binnen Natura 2000 grens).		3		1 jaar	2012 EZ KRM kennis 31 11 2012, DGNR/onderzoek Mariene biodiversiteit & Noordzee/2012	2012	NIOZ/Gerard Duineveld en Marc Lavalaye	EZ/DGNR/Vincent van der Meij	DELTARES
	9	Centrale vraag is gespecificeerd in onderstaande vragen.												
	9	Ja. Is niet systematisch onderzocht.	ja	Ja, onderzoek gepland in opdracht van St. De Noordzee			2	s	1 jaar			SDN/BuWa 2x p week wrakduiken (sep 2013)		
Deelvraag: belang van grote vissen op wrakken voor doelen D3. Deelvraag: kunnen wrakken een rol spelen in het herstel van de platte oester?	9	ja	ja				2	s	3jaar			SDN/BuWa, NIOZ MUMM		

	9	ja	Draagt bij aan argumentatie. Niet doorslaggevend				d/s	3jaar	MKBA uitbesteding	2014 ?	RWS Rob vd Veeren & Xander K		
	9	Deels. Onderzoek verricht naar windmolen-palen en kunstriffen	ja	Uitbesteding, desk study WIE ?			s/i	1 jaar				NIOZ experimentele settlement bodemlanders, ROV inspecties wrakken	
		Deels. Onderzoek verricht naar windmolen-palen en kunstriffen	ja				s/i	1 jaar					
	9	ja		Ja, onderdeel van D2 monitoring.			s/i	1 jaar		2013	SDN/BuWa		
Ja. DNZ onderzoekt dit.	9	Deels	ja	Ja Team ?			p/r	1 jaar	Yes K&Z IMSA Lit studie Zwannette Jager 2013	Doorlopen d			
Ja, er is een verkenning gedaan.	9	Deels beantwoord.	ja				r	1 jaar	Dec 2012 Planet Water Earth Verkenning Juridische mogelijkheden wrakbescherming		Planet Water Earth		
ja	3			Ja. Pilot loopt in NL, rapport april '13; CPR	IBTS pilot 30 k€ (budget RWS DNZ). Besluit over meenemen in monitoringplan? Structureel tekort op KIMO project Vuuivissen. CPR ook historische gegevens, NLse bijdrage gewenst	WS 23/8/12		3 jaar				IMARES; DELTARES	OSPAR werkt aan Guidelines (2013?); Deels in MICRO, CLEANSEA
ja	3			Waterdienst kijkt naar protocollen uit advies TSG ML (juli '13) en houdt vinger aan de pols		WS 23/8/12		3 jaar				DELTARES	OSPAR werkt aan Guidelines (2013); Deels in MICRO, CLEANSEA
	3	JA		/ Advies ontvangen van IMARES. Bespreken/afstemmen OSPAR eind 2013	Medewerking vanuit WD (WvL) en Imares (JA v Franeker): 32 k€ (budget?). Lopende monitoring (strandafval 30k€ en Zwerfend langs Zee 15 k€, beide DNZ budget)	WS 23/8/12		1 jaar			IMARES	IMARES	Wordt aan gewerkt binnen ICG ML en TSG ML
JA	3	JA		Nee, vinger aan de pols		WS 23/8/12		3 jaar				IMARES; DELTARES	Lopend onderzoek (MICRO, Interreg, BE)
Ja. Mogelijk onderzoek aan makreeleieren	3	JA		Onderzoeken in 2014 evalueren		WS 23/8/12						IMARES; DELTARES	Lopend onderzoek (MICRO, Interreg)
Ja. Lopend onderzoek vismagen	3	DEELS		Zie boven Lopende monitoring Noordse Stormvogel 50 k€ (WD budget)	Onderzoek vismagen afgerond, uitkomst: lage concentratie.	WS 23/8/12		1 jaar					Lopend onderzoek (MICRO, Interreg)
Ja. Lopend onderzoek voedselveiligheid (EU project); ook nanoplastics?	3			Check lopend onderzoek		WS 23/8/12		3 jaar				DELTARES	Deels in MICRO, CLEANSEA
ja	7	ja		Opvolging Deltares rapport (feb '13); waarsch budget nodig, ruimte in BOA?. Relatie met project Vuilspuien (21,5 k€ BOA KRM)		WS 23/8/12		3jaar				DELTARES; KIMO	Wordt voorzichtig opgepakt in riviercommissies. Studies samen met andere landen voorstellen?
Ja. Diverse (verkenkende) onderzoeken lopen	7	JA		DGMI stelt PVA op. Actie: (nieuwe) onderzoeken snel in rij en gelid zetten		WS 23/8/12		zeer actueel (Kamervragen)				DELTARES; IVM; RIVM	
	7	Deels. Is al veel over bekend, maar voor KRM/NL nog niet op een rij gezet				WS 23/8/12		3 jaar				DELTARES	CLEANSEA
Beter inzicht is nodig in accumulatiegebieden voor volgend ronde MSFD	7	Deels. Transport in zee: Is al veel over bekend, maar voor KRM/NL nog niet op een rij gezet; Accumulatiegebieden: modellering NZ (deels) in Interreg MICRO project (2015)				WS 23/8/12		2-3 JAAR				DELTARES	Interreg MICRO project
is het mogelijk/nuttig om met betere cijfers te komen?	7	Deels. Getal komt uit OSPAR studie 1995-1996 (alleen scheepvaart)		Niet direct		WS 23/8/12		3 JAAR					OSPAR actie
aanvullende studie loopholes	4	Deels. Loophole studies recycling (EC) worden in feb '13 gepubliceerd		Resultaten EC studie meenemen in POM/MKBA. Mogelijk aanvullende studie 2e helft '13 of 1e helft '14. 50 k€ reserveren op KRM BOA?		WS 23/8/12		1 JAAR					EC

JA		JA		Ja; 2013/ 2014					3	1-2 jaar						Nee (tenzij kans, check Topsect. Water	DU, VS
				Onderzoek niet gerelateerd aan KRM biodiversiteit-vragen													
				Aquaoptima-optimaliseren recirculatiesystemen aquacultuur	Aquacultuur						2_Aqua Optima def, 2_Aqua Optima Werkplan 2013 Corrected2	2013	IMARES/Hans van de Vis, Andries Kamstra, Edward Schram		EZ (Gieta Mahabir), NeVeVi (Adri Bout), PVIS (Win van Eijk)		
				Kabeljauw vangst in boomkor en twinrig	Dit onderzoek bekijkt of kabeljauw wordt bijgevangen in een specifiek vistuig (twinrig).						4_ Kabeljauwmonitoring 2013 def	2013	IMARES/Marloes Kraan, Edwin van Helmond		EZ/Henk Offringa, Lianne van Kersbergen, Henk Demkes		
				Nieuwe kansen voor de Nederlandse aquacultuur	Aquacultuur						9_Bouwstenen nationaal strategisch plan aquacultuur def	2013	IMARES/Robbert Blonk, Marnix Poelman, Arjo Rothuis		EZ/DGAGRO/DAD		
				Onderzoeksproject "Meetstrategie a-polaire stoffen buiten de 12-mijlszone" Imares	Past beter bij descriptor "Vervuulende stoffen"						2012 EZ KRM kennis 31 11 2012, DGNR/onderzoek Mariene biodiversiteit & Noordzee/2012	2012-2013	IMARES/Marion Hoek of Michiel Kotterman		EZ/DGNR/von Meijenfeldt (Rob van Brouwershaven is formeel opdrachtgever)		
				BO 12.04-001-054 Vooronderzoek visserijdruk IJsselmeer	IJsselmeer						15_Vooronderzoek visserijdruk IJsselmeer	2013	IMARES/Martin de Graaf		EZ/DGAGRO/Dirkjan van der Stelt, Thamar Kok		
				1_Coördinatie en communicatie 2013 def	Dit projectvoorstel gaat over coördinatie visserijonderzoek						1_ Coördinatie en communicatie 2013 def	2013	IMARES/Mascha Rasenberg, Esther van den Braak		EZ/DGAGRO/Kees Verbogt, Thamar Kok, Tonnie Greutink		
					De Overgangswateren hebben met name een corridorfunctie voor uittrekkende jonge rivierprik en intrekkende volwassen rivierprik. Dammen en sluizen zorgen ervoor dat estuaria minder geschikt raken als leefgebied, omdat de zoet-zout gradiënt abrupter wordt. hoe is de rivierprik intrek in de winter? Deze monitoringselemente staat beschreven op blz. 9 van het monitoringsplan Vogel- en Habitatrichtlijn voor de grenswateren. Het is een aanvulling op andere reeds gedane metingen in het voor-en najaar.						DGNR/onderzoek Mariene biodiversiteit & Noordzee/2012		Onderzoek project "rivierprik bemonstering in wintertijd" IMARES/Erik Kuijs		EZ/DGNR/von Meijenfeldt (Rob van Brouwershaven is formeel opdrachtgever)		
				BO 12.04-001-041 Herziening Limit Reference Point spieringbestand t.b.v. visserij en Natura 2000-doelstellingen	IJsselmeer						7_ Herziening spieringprotocol 2012-2013	2013	IMARES/Charlotte Deerenberg, Cor Smit		EZ/DGAGRO/DJ van der Stelt, T Greutink, T Kok		
				2 Gesloten gebieden Waddenzee (BO-11-011.04-003)	Waddenzee						offerte Biodiversiteit Marien 2012 versie 6 febDEF		IMARES/Jeroen Jansen		EZ/Angelo Kouwenhoven, Bram Streefland, Vincent van der Meij, Jan Huinink, Jasper Dalhuisen		